
II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1. Dane administracyjne

Gmina Koneck położona jest w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w centralnej części Powiatu Aleksandrowskiego. Jest jedną z dziewięciu jednostek samorządowych Powiatu Aleksandrowskiego, o statusie gminy wiejskiej. Od zachodu sąsiaduje z gminą Dąbrowa Biskupia (powiat inowrocławski), od północy z gminą Aleksandrów Kujawski, od strony wschodniej z gminami: Raciążek i Waganiec, a od południa z gminą Bądkowo i Zakrzewo (wszystkie w powiecie aleksandrowskim).

Gmina Koneck zajmuje powierzchnię 68,13 km², na której położonych jest 19 sołectw. Jest to trzecia pod względem obszarowym gmina powiatu aleksandrowskiego, zajmując 14,3 % jego powierzchni. Gminę Koneck zamieszkuje 3 525 osób (stan na 31.12.2005 r).

Do najważniejszych szlaków komunikacyjnych na terenie gminy należy droga wojewódzka nr 266 Ciechocinek – Sompolno.

2.2. Położenie fizycznogeograficzne

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym wg Kondrackiego (1994) obszar gminy Koneck położony jest w prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie, makroregionu Pojezierze Wielkopolskie na pograniczu dwóch mezoregionów: Równiny Inowrocławskiej i Kotliny Toruńskiej.

Równina Inowrocławska to dość płaska równina morenowa (morena denna) o powierzchni 1 540 km², prawie pozbawiona jezior, z rzadka urozmaicona przez drobne zagłębienia bezodpływowe i niewielki pojedyncze pagórki. Zbudowana z gliny zwałowej fazy poznańskiej zlodowacenia północnopolskiego. Rzeźba tego terenu związana jest głównie z występowaniem form marginalnych i ekstraglacialnych lodowca fazy poznańskiej. W części południowej Równinę przecina ze wschodu na zachód dolina Bachorzy z przekształconym w kanał ciekami. Na południe od Równiny rozciąga się Pojezierze Kujawskie ukształtowane w fazie leszczyńskiej ostatniego zlodowacenia. Jest to falista wysoczyzna morenowa urozmaicona pagórkami moreny czołowej i jeziorami rynnowymi. W granicach tego mezoregionu znajduje się praktycznie cały obszar gminy.

Kotlina Toruńska – pradolina Wisły odcięta od Równiny Inowrocławskiej stromą, blisko 40-sto metrową krawędzią. Charakteryzuje się typowym krajobrazem dla wysokich poziomów pradolinnych i snadrowych. Równina urozmaicona jest zgrupowaniami płytkich

zagłębień wytopiskowych i wzniesień wydmowych. Występują gleby bielcowe słabo wykształcone na podłożu piasku gliniastego lub luźnego, porośnięte przeważnie lasem. Region ma ok. 75 km długości, ok. 20 m szerokości i 1 844 km² powierzchni. W granicach gminy zajmuje najniższą jej część tj. równinę zalewową oraz tarasy Wisły – wschodni skraj gminy.

2.3. Warunki klimatyczne

Warunki środowiskowe analizowanego obszaru w dużym stopniu uzależnione są od położenia geograficznego, z niego wynika odrębność danego regionu. W zależności od położenia kształtują się warunki przyrodnicze oraz klimatyczne danego obszaru. Zróżnicowana rzeźba terenu oraz duże wzniesienia nad poziom morza, przy znacznych wysokościach względnych decydują o różnorodności zjawisk klimatycznych.

Według regionalizacji klimatycznej R. Gumińskiego gmina Koneck położona jest w obrębie VIII Dzielnicy środkowej.

Dane dotyczące klimatu na terenie gminy Koneck, opracowano na podstawie obserwacji prowadzonych na stacji bazowej w Koniczynie (gm. Łysomice) w ramach programu Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego (ZMŚP). Stacja ta znajduje się poza obszarem gminy, jednak reprezentuje panujące na tym terenie warunki klimatyczne. Zestawienie danych klimatycznych zawiera poniższa tabela 1.

*Parametry klimatyczne na stacji ZMŚP w Koniczynie
w latach 1993 – 2003*

Tabela 1

Parametr	Wartość
Średnia roczna temperatura powietrza [°C]	8,4 ⁰ C
Średni roczny opad [mm]	539,9
Wilgotność względna [%]	79
Średnia prędkość wiatru [m/s]	3,3

Źródło: WIOŚ 2003 r.

Na omawianym obszarze najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 18,2°C, najchłodniejszym styczeń -2,7°C. Średnia temperatura w roku wynosi 8,0°C. Liczba dni z przymrozkami zawiera się w przedziale od 100 do 110, natomiast czas zalegania pokrywy śnieżnej od 50 do 80 dni.

Roczne sumy opadów wynoszą średnio około 450 - 525 mm. Warto podkreślić, że Powiat Aleksandrowski ma najniższe opady w województwie, co łącznie z niezbyt korzystnymi warunkami glebowymi pociąga za sobą pewne ograniczenia w możliwościach uprawy roślin intensywnych.

Najniższe opady występują w sierpniu, wrześniu i pierwszej połowie października, które powodują niedobór opadów sięgający 50 % zapotrzebowania (rzędu 150 mm).

Obszar gminy cechuje raczej krótki okres wegetacyjny, który wynosi 205 - 210 dni w roku. Nasłonecznienie i temperatura w czasie okresu wegetacyjnego są wystarczające dla większości uprawianych tutaj roślin.

Na badanym obszarze do najczęstszych wiatrów należą wiatry zachodnie oraz wiatry wschodnie. Wiatry z sektora zachodniego (W i SW) wieją przez 33,2 % w roku, a z sektora wschodniego przez 17,7 %. W porównaniu do rozkładu wiatrów z lat 1994 - 2003, zanotowano mniejszą częstość wiatrów z południa, większa zaś z sektora północnego i wschodniego. Cisze atmosferyczne występują w 5,0 % przypadków. Najczęściej wieją wiatry słabe (2-4 m/s), które przypadają na lato (lipiec), jesień (wrzesień) i zimę (luty), natomiast wiatry silne wieją w kwietniu i styczniu. Średnia prędkość wiatru wyniosła 3,3 m/s.

Specyficzne warunki klimatu lokalnego mają rozległe tereny leśne (pobliskie Obszary Chronionego Krajobrazu). Lasy charakteryzują się na ogół dobrymi warunkami termiczno-wilgotnościowymi o zmniejszonych wahaniach dobowych, jednak z gorszymi warunkami solarnymi (zacienienie). Są to jednak tereny o wzbogaconym składzie fizykochemicznym powietrza w tlen, ozon, olejki eteryczne (fitoncydy) oraz inne substancje śladowe podnoszące komfort bioklimatyczny.

2.4. Użytkowanie terenu

Gmina Koneck pod względem użytkowania terenu zalicza się do obszaru typowo rolniczego, gdzie funkcjami wiodącymi gminy jest rolnictwo, sadownictwo, transport, działalność produkcyjna i usługi.

Uproszczoną strukturę użytkowania gruntów na terenie gminy Koneck, na podstawie danych pochodzących z Urzędu Gminy przedstawiono w tabeli 2.

Formy użytkowania terenu w gminie Koneck

Tabela 2

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
Powierzchnia ogólna	6 813	100,00
Użytki rolne	5 984	87,83
Użytki leśne	474	6,96
Grunty zabudowane i zurbanizowane	151	2,22
Wody	17	0,25
Tereny inne	187	2,74

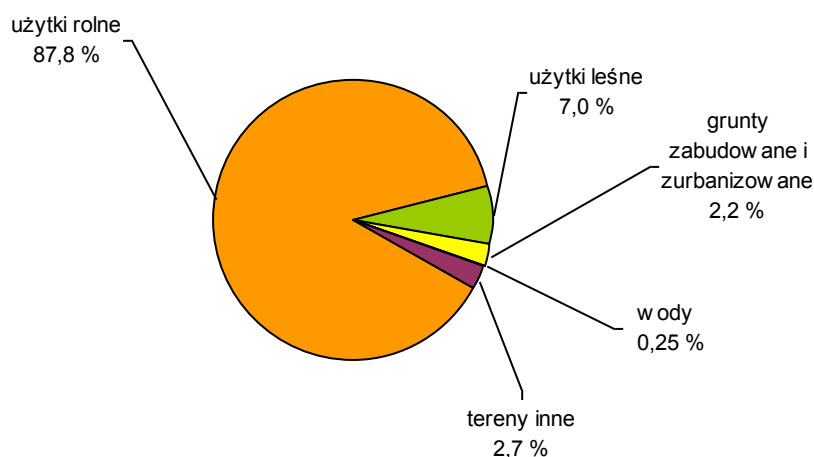
Źródło: Urząd Gminy Koneck (stan na 31.12.2005 r.).

Jak wynika z powyższej tabeli największy udział procentowy w powierzchni gminy mają użytki rolne które zajmują prawie 88 % powierzchni. Drugim obszarem, pod względem wielkości udziału w strukturze użytkowania gminy, są użytki leśne które zajmują niecałe 7 % powierzchni w gminie.

Gminę charakteryzuje niski udział wód w ogólnej powierzchni – 0,25 % - są to niewielkie oczka wodne, stawy i ciek wodne.

Dane zamieszczone w tabeli 2 przedstawiono na poniżej zamieszczonym wykresie 1.

Rysunek 1. Podstawowa struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Koneck.

Taki sposób użytkowania gruntów w oparciu o zasoby przyrodnicze i kulturowe umożliwi gminie rozwój w kierunku rekreacyjnym i agroturystycznym.

2.4.1. Strefy zagospodarowania przestrzennego gminy

W układzie przestrzennie – funkcjonalnym gmina Koneck została podzielona na 3 jednostki o bardzo specyficznych cechach jak:

- I – wsie zaliczone do jednostki mieszkaniowo-usługowej o charakterze rozwijającym z usługami obsługi ludności gminy;
- II – wsie zaliczone do jednostki osiedleńczo-rolnej z usługami obsługi rolnictwa, w której następuje lokalna koncentracja zabudowy mieszkaniowej;

III – wsie zaliczone do jednostki rolno-osiedleńczej – wsie o charakterze rolniczym z ludnością utrzymującą się z rolnictwa przy niewielkim udziale usług pozarolniczych, częściowo z obiektami zabytkowymi .

2.5. Uwarunkowania społeczne

2.5.1 Procesy demograficzne

Gmina Koneck liczy 3 525 mieszkańców na powierzchni równej 68,13 km² (dane wg Urzędu Gminy na koniec 2005 roku). Zamieszkuje ją ponad 6 % ogólnej liczby mieszkańców powiatu. Gęstość zaludnienia w gminie Koneck wynosi 51,7 M/km².

Zróznicowanie pod względem wieku ludności gminy w roku 2004 przedstawia poniższa tabela 3.

Struktura demograficzna ludności gminy Koneck (rok 2004) *T a b e l a 3*

Wiek	Obszar gminy		
	ludność	kobiety	mężczyźni
Przedprodukcyjny	820	390	430
Produkcyjny	2 014	901	1 113
Poprodukcyjny	600	391	209
Ogółem*	3 434	1 682	1 752

* - stan ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania na koniec 2004 roku;
Źródło: GUS - Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

W gminie Koneck w roku 2004 przeważały osoby w wieku produkcyjnym (2 014 osoby), które stanowiły 58,6 % wszystkich mieszkańców gminy. Średni był udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (820 osób), i wynosił 23,9 %. Mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym (600 osób) stanowili natomiast 17,5 %.

Kobiety stanowiły około 49,0 % liczby mieszkańców, natomiast mężczyźni 51,0 % ogólnej liczby mieszkańców.

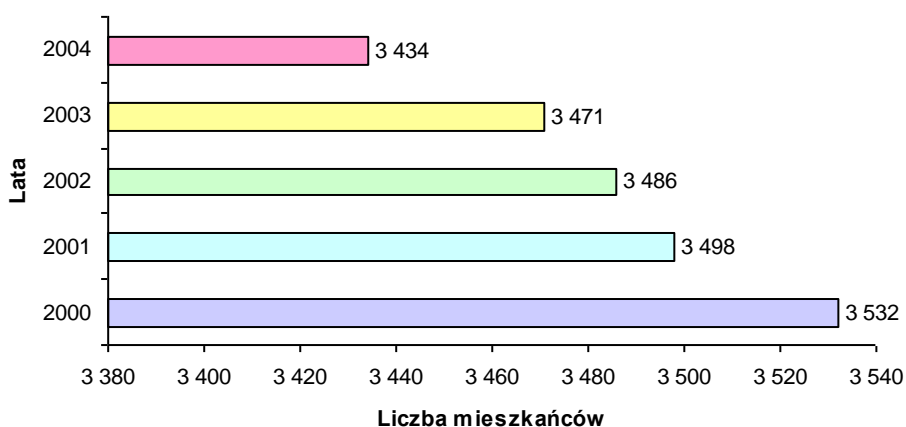
Prognoza demograficzna gminy jest ważna ze względu na planowanie działań rozwojowych oraz strategicznych. Zmianę liczby mieszkańców gminy na przestrzeni 5 lat przedstawiają, zamieszczona poniżej tabela 4 oraz wykresy 2 i 3.

Procesy demograficzne na terenie gminy Koneck *T a b e l a 4*

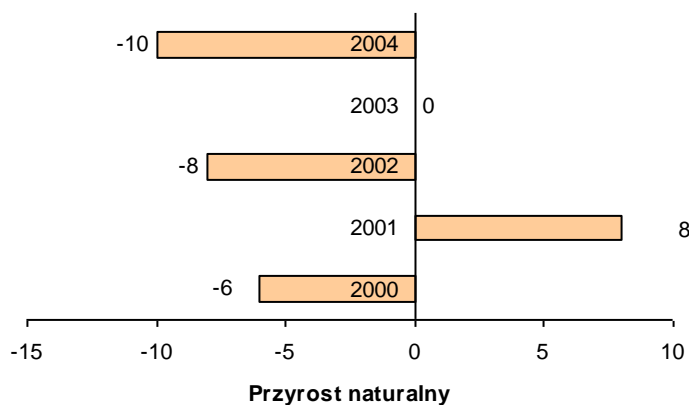
	2000	2001	2002	2003	2004
Gmina ogółem	3 532	3 498	3 486	3 471	3 434
Przyrost naturalny	-6	8	-8	0	-10
Urodzenia żywe	35	53	34	36	38
Zgony ogółem	41	45	42	36	48

Źródło: GUS Polska Statystyka Publiczna w Warszawie.

Rysunek 2. Zmiana liczby mieszkańców gminy Koneck
w okresie od 2000 r do 2004 r.

Rysunek 3. Przyrost naturalny mieszkańców gminy Koneck
w okresie od 2000 r do 2004 r.

Na podstawie danych zawartych w tabeli 4 można zauważyć następujące zmiany w strukturze demograficznej gminy:

- liczba mieszkańców gminy na przestrzeni ostatnich lat wykazuje tendencję zdecydowanie malejącą;
- przyrost naturalny na terenie gminy wykazuje się dużą zmiennością - na przemian spadkiem i wzrostem, jednak w ostatnich latach można zauważyć tendencję spadkową ze szczególnym spadkiem w roku 2004;
- liczba urodzeń żywych na 1000 mieszkańców gminy w badanym okresie czasu kształtuje się na stałym poziomie, przy czym w 2001 roku widać wyraźny wzrost, natomiast liczba zgonów wykazuje wyraźną zmienność.

Można przyjąć, iż w latach kolejnych liczba ludności przy optymistycznych prognozach demograficznych będzie stabilna, być może z niewielką tendencją zwyżkową (nieprzekraczającą 2 - 5 %). Trendy demograficzne na terenie gminy będą zależeć od zahamowania odpływu młodych ludzi z terenu gminy (głównie kobiet) oraz wzrostu przyrostu naturalnego.

2.5.2. Struktura sieci osadniczej

Głównym ośrodkiem gminnym i siedzibą władz samorządowych jest miejscowość Koneck, położona 30 km od Włocławka – ośrodka obsługi regionalnej oraz 10 km od miasta powiatowego Aleksandrowa Kujawskiego. Sieć osadniczą gminy tworzą 22 miejscowości zgrupowane w 19 sołectw, przedstawione poniżej.

- Koneck
- Brzeźno
- Chromowola
- Jeziorno
- Kajetanowo
- Kamieniec
- Kruszynek Kolonia
- Kruszynek
- Młynek
- Opalanka
- Ossówka
- Pomiany
- Romanowo
- Spoczynek
- Straszewo
- Święte
- Zapustek
- Zazdromin
- Żołnowo

2.6. Uwarunkowania gospodarcze

2.6.1. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON

Na terenie gminy Koneck - stan na 31.12.2005 r. (Dane z Urzędu Gminy) - funkcjonowało 137 podmiotów gospodarczych, zarejestrowanych w systemie REGON, z czego w sektorze produkcyjnym zarejestrowanych było 6 podmiotów, w sektorze handlowym 44 podmioty, a w sektorze usługowym 87 podmiotów. Są to małe i średnie przedsiębiorstwa zatrudniające od 1 do 5 pracowników, których utworzenie głównie

podyktowane było pogarszającą się sytuacją zakładów państwowych. Dominującymi funkcjami gospodarczymi w gminie jest rolnictwo, sadownictwo, warzywnictwo, usługi.

Nowym zjawiskiem gospodarczym na terenie gminy jest powstawanie gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych – co ze względu na założenia zrównoważonego rozwoju powinno znaleźć wsparcie ze strony władz gminy w postaci rozwiązań systemowych.

Do najważniejszych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Koneck należą między innymi:

- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”;
- Zakład Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego „Rolfroz”;
- Firma „Ten-Tor w m. Spoczynek – produkcja napojów chłodzących i palarnia kawy.

2.6.2. Gospodarka rolna

Na terenie gminy znajduje się 5 984 ha użytków rolnych (dane za 2005 rok), gdzie zauważalny jest wzrost stopnia specjalizacji charakterystycznych skali produkcji gospodarstw rolnych.

Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych przedstawia się następująco:

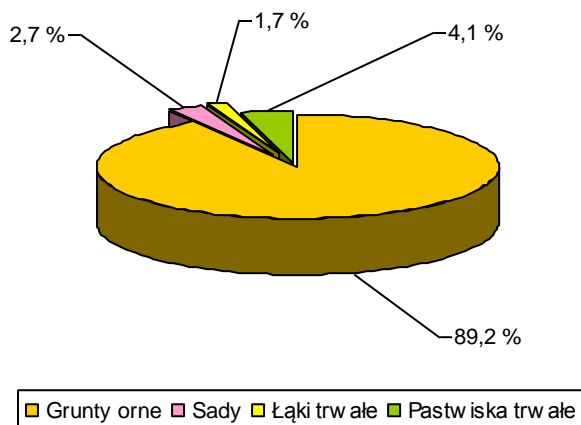
*Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych
w gminie Koneck*

Tabela 5

Użytki rolne	Ogółem	
	[ha]	[%]
Użytki rolne	5 984	100,00
Grunty orne	5 337	89,19
Sady	164	2,74
Łąki	100	1,67
Pastwiska	244	4,08
Pozostałe grunty rolne	139	2,32

Źródło: Zbiorcze zestawienie gruntów w podziale na użytki za 2005 rok.

Rysunek 4. Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych na terenie gminy Koneck.

Od jakości gleb występujących na terenie gminy uzależniona jest struktura gatunkowa upraw. Znaczący udział w produkcji rolnej mają uprawy o mniejszych wymaganiach glebowo-wodnych – żyto, mieszanki zbożowe, pszenżyto, ziemniaki i kukurydza.

Część gleb występujących na terenie gminy sprzyja również uprawie roślin na cele energetyczne np. wierzby energetycznej, która ma stosunkowo niskie wymagania glebowe. Może być uprawiana zarówno na glebach użytkowanych rolniczo jak i na nieużytkach np. można nimi obsadzić łąki, skarpy, niecki.

Powierzchnię najważniejszych upraw na terenie gminy wraz z ich średnim plonem z powierzchni zasiewów przedstawia tabela 6.

Struktura produkcji roślinnej na terenie gminy

Tabela 6

Rodzaj upraw	Ogółem [ha]
Zboża ogółem	3 279,78
w tym: pszenica ozima	609,00
pszenica jara	230,06
żyto	666,85
jęczmień ozimy	54,80
jęczmień jary	492,20
owies	43,20
pszenżyto	473,55
mieszanki zbożowe	710,12
Ziemniaki	211,76
Buraki cukrowe	441,19
Kukurydza	122,61
Rzepak	113,53
Warzywa gruntowe	315,17

Źródło: Urząd Gminy Koneck – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Bezpośredni wpływ na rodzaj upraw oprócz jakości gleb ma również produkcja zwierzęca prowadzona na terenie gminy. Część uzyskanych plonów jest wykorzystywana jako pasze. Według Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2002 roku do dominujących kierunków produkcji zwierzęcej na terenie gminy należała:

*Struktura produkcji zwierzęcej na terenie gminy**T a b e l a 7*

Rodzaj hodowli	Liczba pogłównia ogółem [szt.]
Bydło ogółem	2 641
w tym: krowy	934
Trzoda chlewna	9 672
w tym: lochy	1 071
Owce	523

Źródło: Urząd Gminy Koneck – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Dominującym kierunkiem produkcji zwierzęcej na terenie gminy jest tucz trzody chlewniej oraz hodowla drobiu i hodowla bydła. Spadek pogłównia krów i bydła wiązał się przede wszystkim ze spadkiem cen skupu mleka a tym samym opłacalności tej produkcji. Natomiast główną przyczyną wzrostu pogłównia trzody chlewniej stał się wzrost opłacalności żywca wieprzowego.